

auaritia pro honestando quaestu turpissimo honestis nominibus molitur. Demus autem non esse venditionem: at officia non dantur gratis, sed pretio accepto, & id pro re, quae non est de dominio dantis, cuius nec actio eligendi est pretio aestimabilis, contra officii proprii rationem, iuxta quod Regis personam sine pretio tradentis officia, representat, pro quo & est illius voluntas penitus explorata: ergo non licet huiusmodi contrahendi ratio, & onus restitutionis importat, quocumque nomine vestiatur. Hinc sequitur nec posse officia suis familiaribus vel alicui dare, ut ea ipsi vendant: in quo & dantes & accipientes grauissimè peccant, & supra se onus restitutionis assumunt, & est hoc malum vtu frequentissimum.

Malum frequens in hoc genere.

CAPVT VI.

Proreges an peccent ab aliis statuta mutantes.

Affertio 1. frequenter in mutationibus graue esse peccatum.

51 Dico primò. Frequenter in hoc graue peccatum admitti, dum ex æmulatione dura antecessorum, dura inquam sicut infernus, iuxta illud Cant. 8. vers. 6. Dura sicut infernus æmulatione, multa euertunt bene ab illis constituta pro publicâ utilitate. In hoc enim sicut graue esse detrimentum potest, ita & graue delictum. Pro quo videnda, quæ adducit Dom. Solorzanus Tomo 2. lib. 1. cap. 4. num. 69. & seqq. Lib. 2. cap. 27. numer. 76. & seqq. Cap. 30. num. 99. & seqq. Lib. 4. cap. 9. num. 33. & seqq. & locis correspondentibus in Politicâ, præsertim pag. 866. Col. 1. in quibus eruditionis multum, si velint, qui terram iudicant, erudiri, iuxta Regii vatis monitum, Psalm. 2. v. 10. Vbi allegari nequit parem in illis esse potestatem, nec antecessores eorum manus ligare potuisse. Contra hoc enim stat, etiam cum par est potestas, in eorum mutatione, quæ sunt pro communi utilitate statuta, peccari. Vnde Pontifices summi, qui omnium supremâ auctoritate præcellunt, & nullis prædecessorum statutis ligantur, ea mutare nequeunt, quando Christianæ Reipublicæ commoda comprobantur, sine graui conscientia reatu, quidquid de validitate mutationis fuerit. Pro quo ita loquitur S. Hilarus Pontifex (al. Hilarus) in Cap. Nulli, 25. Quæst. 1. Nulli fas sit sine status sui periculo, vel diuinis Constitutionibus, vel Apostolicæ Sedis decreta temerare; quia Nos, qui potentissimi Sacerdotis administramus officia, talis transgressionis culpa respiciet. Et Diuus Gregorius Magnus Lib. 12. Registri Epistol. 31. & habetur in Cap. Si ea, Quæst. 2. Causâ citatâ, ita scribit: Si ea destruerem, quæ Antecessores nostri statuerunt, non constructor, sed euersor esse, nisi comprobaretur, testante Veritatis voce (Lucæ 11.) quæ ait: Omne regnum in se ipso diuisum, non stabit; & omnis scientia & lex aduersum se diuisa destruetur. Sic ille. Nec prætereunda alia eiusdem sententia citatis Causâ & Quæst. adducta, in Cap. Institutionis, & sic habet post alia: Nihil est asperum, & præcipue bonis Sacerdotum moribus inimicum: nisi quempiam, quantumque rationis excusatione, quæ bene sunt ordinata, rescindere, & exemplo docere ceteros, sua quandoque posse iniuria

Peccant & in eo genere peccare Pontifices.

S. Hilarus Papa.

D. Gregor. Magnus.

diffidere. Hæc ille: qui dum præcipue Sacerdotum moribus inimicam pronuntiat mutationem, ad alios etiam significat mutationem talium incommoda pertinere: vt & Proreges caueant, nec leuitate, aut præsumptione, siue æmulationis imperio, ad euertenda, quæ bene sunt instituta, procedant.

52 Dico secundò. Proreges Indici ad præfata specialius obligantur. Id ostenditur: nam in conuersione huius noui mundi adhuc sumus, ad quam omnia alia, quæ in illo aguntur, debent sicut ad finem præcipuum destinari: Atqui ad hoc satis incommoda est variatio dicta: ergo nequit sine peccati labe perpetrari. Maior est certissima, & Minor ostenditur: nam ædificando passim, & destruendo, nihil firmum relinquitur, supra quod spirituale possit ædificium assurgere; & qui gubernationi spirituali iuxta curam ab Apostolicâ Sede commissam, in primis debent attendere, huiusmodi mutationibus superuacuis distinerent. Pro quo est Diui Pauli doctrina, 1. Cor. 3. vers. 3. sic scribens. Cum enim sit inter vos zelus & contentio, nonne carnales estis, & secundum hominem ambulatis? Vbi ergo ob zelum & contentionem bene disposita reiciuntur, & sic agentes carnales sunt, spirituale nequit negotium promoueri. Et de eo quidem loquebatur Apostolus, Corinthios admonens eo pacto negotium fidei nimium quantum impediri. Vnde & v. 1. sic præmiserat. Et ego fratres, non potui vobis loqui quasi spiritualibus, sed quasi carnalibus; tubidit postea vers. 9. Dei enim sumus adiutores: Dei agricultura estis, Dei ædificatio estis. Vbi terra crebris mutationibus quatitur, nequeunt semina cum spe fructus aliquali committi. Cum in ædificio factis infecta succedunt, id accidit, quod à Siracide dictum, Eccli. 34. vers. 28. Vnus ædificans, & vnus destruens, quid prodest illis nisi labor? Fatendum ergo est mutationes dictas nimis incommodare causæ conuersionis: & zelum carnalem, de quo Apostolus, zelo fidei & Religionis valde esse contrarium: ille durus, sicut infernus damnationis & perditionis regioni infelicissimæ destinatus: hic sicut cælum, Dei gloriæ propagandæ semper intentum, vt David Clamat: Cali enarrant gloriam Dei, & opera manuum eius annuntiat firmamentum, Psalm. 18. Circa hoc autem nequit ad particularia descendi, in quibus est iuxta occurrentes circumstantias iudicandum; eas prouidi Confessarii dispiciant, & poenitentes suos ne vereantur serido & intelligibiliter admonere.

Affertio 2. Proreges Indicos specialius obligari.

1. Cor. 3. v. 3.

v. 1. Ibid.

v. 9.

Eccli. 34. v. 28.

Zelus carnalis zelo fidei contrarius.

CAPVT VII.

Vt debeant Indici Proreges Regionum Auditorum consilium adhibere.

53 Dico primò. Debere quoties res exigit, eò quòd momenti magni sit, nec sine consilio possit conuenienter expediri. Et de consilio adhibendo res est clara: quòd autem Auditorum, ex eo ostenditur, quia tales à Rege sunt eidem Consilarii designati, vnde & de Consilio Regis esse dicuntur: pro quo & extant Regia mandata in eorum institutionibus,

Affertio 1. consulendos Auditores cum res exigit.

Etionibus, de quibus Dom. Solorzanus Tomo 2. Lib. 4. Cap. 3. num. 38. & Cap. 9. num. 37. & in Politicâ pag. 767. & 866. Vnde & ipse Lib. 2. Cap. 7. num. 50. & in Politicâ pag. 302. Col. 2. cum Matienzo in l. 5. Recopilat. Titulo 10. Leg. 5. Glossa 1. præceptum circa hoc agnoscit, de quo non videtur esse posse dubitatio.

Affertio 2. omisso mortali ex genere suo.

Dubium de mortali unde peccare mortaliter constat.

Se sibi sufficere præsumptuosa responsio, contra quam alia.

Affertio 3. In negotiis iustitiæ ast plura tenentur suffragia.

54 Dico secundò. Peccatum in casu dicto mortale est ex genere suo. Probat, quia se exponere errandi periculo in negotio graui ad bonum commune spectante, aut etiam priuati alicuius, ad curam eius, qui deliberat, pertinentis, graue peccatum est: periculi enim & damni, cuius est periculum, eadem ratio est; vnde communitè Theologi eum peccare mortaliter affirmant, qui aliquid agit, aut omittit, dubitans an mortale peccatum sit, eò quòd se periculo exponat mortaliter peccandi. Pro quo videri potest Diuus Thomas Quodlibeto 8. Artic. 13. P. Thomas Sancius in Opere morali Lib. 1. Cap. 10. num. 6. Sayrus Libr. 1. Cap. 13. num. 3. & alij passim, qui rationem dictam reddunt, quòd scilicet se quis periculo exponat faciendi id, quòd est mortale peccatum. Præterquam quòd peccatum ipsum mortale reipsum vult, qui operatur dubius: nam sic velle operari, idem est ac velle tale quid facere, etiam si mortale peccatum sit; quòd non potest non esse grauis Dei offensa. Quæmodo si quis dubitans aliquem esse regem, iniuriam inferret ipsi, absque dubio Regis esset iniuria: vult enim iniuriam irrogare illi, etiam si rex sit: quòd quidem si rex sciret, merito grauis infirmitate supplicij vindicaret. Pariter ergo in casu nostro, se periculo errandi exponere in re momenti magni, grauis damni voluntas est, dum amatur periculum: perinde enim est ac si dicat, qui consilium adhibere detrectat: Sic volo etiam si graue damnum ex consilij repulsione sequatur; vnde & damni ipsius voluntas intercedit.

55 Quòd si dicat se sibi ad deliberandum sufficere; id profectò magna præsumptio est. Et prætereà contra suppositionem, sub quâ procedit Affertio; quòd scilicet res sine consilio nequeat conuenienter expediri. Et quidem eo ipso quòd magni momenti sit, ita debet iudicari, nisi quis temerè agere ac præcipitanter velit: quòd sine graui stare peccato nequit, nisi ignorantia excuset, quæ in Governatore supremo, & post experientiam sufficientiæ ad tale munus electo, nequit accidere, & ita nullatenus admittenda. Alios autem præter Regios Auditores, iis reiectis, consulere, nequit sine graui stare eorumdem iniuriâ, qui in re maximè propria officij, quòd à Rege est ipsis attributum, parui penduntur, & minus idonei ad illud iudicantur. Immo & Rex ipse videtur paruipendi, qui illos ad tale munus cooptauit. Ex quo etiam fiet, vt illi in contemptum populi veniant: quòd præter ipsorum dedecus, graui alia adducit incommoda, præsertim in Indiis, vbi valde expedite eos in veneratione haberi: circa quæ est facile discursibile.

56 Dico tertio. Prorex in negotiis iustitiæ tenetur maiorem suffragiorum partem amplecti, quando ad illum etiam cognitio causæ spectat, & non sunt tantum suffragia consultiua. Id con-

stat: quia est iuxta styllum lege firmatum in Regiis Cancellariis, vt iuxta maiorem suffragiorum partem iudicetur, non attentâ suffragantium qualitate: quamuis contingere possit, vt minor pars præferenda aliis videatur, eò quòd in illa viri sint prudentiæ & doctrinæ præstantes, atque exploratissimæ probitatis.

57 Dico quarto. In negotiis statibus non tenetur Prorex cum maiore suffragiorum numero consentire. Probat, quia in eo non videtur ita styllum præualuisse. Et prætereà negotia ista non tam ex iurisprudentiæ peritiâ, & forensi praxi, quàm ex prudentiâ, experienciâ, & boni publici zelo dependent: ergo cum in minori suffragantium parte possit hoc cum excessu ad maiorem reperiri; merito poterit Prorex eidem suum assensum applicare.

58 Dico quinto. Idem dicendum est in negotiis belli, ob similem rationem.

Sed obiciet Regium Rescriptum Anni 1593. in quo Proregi mandatur, vt si negotium non pariat dilationem, teneatur Maiestati Regis reddere rationem, cur non expediat maiori suffragiorum parti conformari, quam regulariter sequi debet in negotiis statibus, belli, & iustitiæ. Ad quòd respondeo, quoad iusticiam ita esse incatibus dictis: quoad alia item ceteris paribus; si videlicet Auditores tantæ sufficientiæ sint, vt inter eos vix possit excessus deprehendi; quòd regulariter debet contingere, si tales eligantur à Rege, quales pro huiusmodi muneribus exiguntur; & ita regulariter, etiam ad plura suffragia decerni; quòd quando secus acciderit, ea est ratio reddenda, quæ non potest non Regi, & Regiis Consiliariis satis conueniens, immò & vrgens iudicari.

Affertio 4. Non ita in negotiis statibus.

Affertio 5. Neque belli.

Fit satis obiectio ex Regio rescripto desumpta.

CAPVT VIII.

Proreges Indici quomodo debeant Regios Ministros honorare.

59 Quòd debeant, & ad id obligatione conscientia teneantur, nequit in dubium reuocari. Primarium enim & honorabilius eorum gremium est, in quo & Proreges ipsi præsidet, & sic honoris consortio potiuntur. Vnde Athelarius rex Romano Senatui ita scribit Cassiodori manu & verbis Lib. 8. 11. Retinetis, me Senatibus semper fouisse carum sed nunc maximè, cum vestrum videor intrare Collegium. Sic ille: qui tandem ita rescriptum claudit. Inter est nostra gloriæ, vt quorum numerum auximus, eos propitiâ diuinitate tue amur. Hæc ille. Pro quo & extat Regium rescriptum, de quo Dom. Solorzanus Lib. 4. Cap. 9. num. 42. & in Politicâ pag. 867. s. Y tambien. Circa gradum autem obligationis esse quæstio potest, pro quo

Honorandi à Prorege Senatores iuxta conscientia obligationem.

Cassiodorus.

60 Dico primò. Proreges sic debent Regios Ministros, & Togatos præ aliis honorare, vt ex honoris defectu possint lethalibus piaculis innodari. Indubitata est doctrina ex obligatione iustitiæ, quæ se ad honoris materiam extendit, vt omnes Theologi contestantur. Pro quo præsertim Societatis Scriptores, plurimi sanè, qui rem exactè discutunt, & ex iis videri possunt, qui

Affertio 1. In defectu posse mortaliter peccare.

præſerunt præclari duces P. Molina Tomo 3. Diſput. 1. & ſequenti. & Diſput. 19. vbi ſpecialiter lethalem culpam in hoc genere occurrentem exponit: ſicut & Diſput. 26. vbi contumeliam, quæ generaliter actionem ſignificat honori contrariam, grauius peccatum eſſe ait detractioe à tergo factâ. Et præterea P. Leſſius Libr. 2. Cap. 11. Dubit. 27. Quibus accenſendus, inter primarios quidem numerandus Cardinalis Lugo Diſp. 1. de Iuſtitia num. 25. Diſput. 14. Sect. 11. Ex quibus & aliis conſtat Superiores etiam inhonorantes eos qui inferiores ſunt, grauius peccare poſſe: vnde & de modo reſtitutionis inquirunt, & varios pro eodem aſſignant.

Aſſertio 2. Regula ad grauitatē peccati diſtinguendâ.

61. Dico ſecundò. Circa hoc ea eſſe regula poteſt, vt tunc graue peccatum reputari debeat, quando attentis circumſtantiis contemptus eſt notabilis, & qui poteſt in dehonoreto grauem dolorem excitare, ad amicitia diſſolutionem ſufficientem. Et poteſt vterius declarari ex doctrina P. Molina Diſput. 19. utatâ numer. 1. vbi obſeruat contumeliam grauius peccatum eſſe furto, quia damnum inferit in bonis maioris apud homines æſtimationis. Sicut ergo in materia furti grauius peccatur ablatione eius quantitatis, quâ Doctores diuerſimodè aſſignant, vt non ſit neceſſarium eſſe exceſſiuam, ſed quæ damnum non leue, dum auferitur, inducat: ita cum proportione de inhonoreto philoſophandum; in quo tamen nequit determinatum aliquid deſignari; vnde ad prudentiam eſt arbitrium in caſibus particularibus reuocandum. Illud addendo, ex qualitate perſonarum inhonoreto augeri, & minui; vnde cum Miniſtri Regij, Togati præſertim, viri primores ſint, eorum inhonoreto grauius eſſe poterit ex actione, quæ erga alios leuis poſſet iudicari.

Cafſus ſpecialis, circa quem inquiritur.

62. Iuxta quæ id poteſt in quaſtionem venire, quod in hac Regum Ciuitate ante annos non multos accidit. In publicâ enim ſupplicatione procedens Prorex Regij Senatûs comitatu, cum vidiffet duos ex Auditoribus, quorum alter ex equeſtri erat Diui Jacobi Ordine, communi galero vtentes, & non honorario, ſerico inquam, plicis, & circumligamine curioſius concinnato, eos in ipſo maiori foro, ſpectante multitudine, recedere iuſſit, & comminatione coëgit, cum rubore pariter & dolore: In quo, quidquid de facto fuerit, & agentis intentione, ſed reipſa ſecundum ſe ſpectatâ, non videtur de grauitate iniuriæ poſſe dubitari, circumſtantiis euentûs ponderatis: cum præſertim illi reuerenter abnuerent, & occultationem galeri proponerent, aperto capite proceſſuri. Sic enim id, quod minoris reuerentiæ videbatur, vitari poterat: quando & addi etiam poſſet, vſu non eſſe legem illam de ſingulari capitis operimento penitus confirmatam. Sed confirmatam demus, non debuit certè defectus ille tali inhonoreto mulctari, quam neque attendebant circumſtantes, & ex cuius tollerantiâ non poterant ſcandalum incurriſſe. Sic illud Caſſiodori accipio Lib. 10. 13. Non debet Senatus corrigi, qui debet alios paternâ exhortatione moderari. Non inquam debet corrigi publicè, & cum dedecoris adiectione: de quo ſpecialiter loquitur reſcriptum Regium citatum numer. 59. Moneri cauſius poterant, & id fatiſ vt in poſte-

Cafſiodorus.

vt corrigendi Senatores.

rùm ſe viri præſtantes emendarent. Vnde & apud eundem Scriptorem ſequitur: Sufficiunt hæc nobilibus, ſufficiunt iſta verecundis. Verba ſunt Theodahadi regis: vt inde Proreges nouerint, quâ debeant honoris ſignificatione Regios proſequi Senatores. Quod & de aliis dictum ſit conſimilis dignitatis.

CAPVT IX.

Pro iuſtitia quomodo teneantur Proreges Indici militare.

§. I.

De obligationibus circa commutatiuam.

Quæ ad illam ſpectant, ab Auditoribus Regiis expedienda frequentius ſunt, ad quos lites circa ciuilia ſpectant. Pro quo tamen

63. Dicoprimum: Proreges Indici (ſicut & alij) ex obligatione iuſtitia commutatiuæ tenentur curare ſolicite vt ab Auditoribus Regiis commutatiuæ item iuſtitia ſtabilitur integritas, partium iuribus obſeruatis. Id conſtat: quia ex officio ad huiusmodi curam adſtrunguntur, & propterea ſalarium recipiunt, omnium, quæ Rex in toto Coronæ ambitu Miniſtris ſoluit, pinguiſſimum, vt inſtar operariorum laborem pretio accipiendo ſtudeant exaquare. Pro quo eſt communis doctrina, vt hære hic debeat nullus. Neque enim dici poteſt ad curam hoc Auditorum ſpectare, quorum eſt conſcientiæ relinquendum. Nam licet verum ſit ad eorum curam præcipue pertinere, pro hac tamen curâ acueudâ, in eorum Præſide cura debet ſuperior excubare. Tum tempeſtuum eorum aduentum ad tribunal vrgendo, ne de horis ad ius dicendum deſtinatis id deſit ſpatij, quod expeditioni poſſit negotiorum obſtare. Tum faciendò vt lites iam pridem inchoatæ, & cum incommodo litigantium interruptæ, ante alias terminentur. Tum ſecretiori Auditorum conſeſſui frequenter aſſiſtendo, aut etiam in publicis tribunalibus modum agendi eorum obſeruando; vt nullus neque in ſubſtantiâ, neque in modo, obligationi deſit ſuæ: aliquos enim in huiusmodi ſunctionibus committi defectus, frequentes ſolent litigantium querimoniam comprobare. Neque eſt cur Iurium ignorantiam obtendant, cum obligationis ſuæ nequeant ignorantiam allegare. Præterquam quod id verum, quod à Caſſiodoro dictum Lib. 7. 26. verbis illis: Laborioſum quidem, ſed non eſt impoſſibile iuſtitiam ſuadere mortaliſ: quam ita cum ſentibus beneficii diuinitatis attribuit, vt & qui neſciunt Iura, rationem tamen veritatis agnoſcant. Sic ille. Quod in Proregibus ſpecialiùs, viris magni frequenter ingenij, & rerum experientiâ, atque vlu ſapientium illuſtrati.

Aſſertio 2. Proreges ex commutatiua tenentur, vt eadem ab Auditoribus ſtabilitur.

In quibus adhibenda cura.

Cafſiodorus.

64. Dico ſecundò. Violatio iuſtitia in caſibus prædictis graue peccatum eſſe poteſt, quando ſcilicet damnum eſt non exiguum & poteſt etiam contingere, ſi, dum Auditoribus ſuffragia proferentibus, libertatem ſuffragandi impediunt, voluntatis ſuæ ſignum verbis aut nutibus exhibentes: pro quo Dom. Solorzanus Lib. 4. Cap. 10. num. 25.

Aſſertio 2. Graue peccatum in deſectu eſſe poſſe. Obligatio nem reſtitutionis

§. II.

De iuſtitia diſtributiua. Quomodo ergo Benemeritos exercenda, & in Beneficiorum prouiſione.

num. 25. & in Politicâ Libr. 5. Cap. 8. pag. 817. §. La Sexta, & ſeqq. id fortè cauens, quod in Indiis expertus, in quibus Proreges liberiùs dominantur. Vnde obligatio reſtitutionis oritur, iuxta Doctores omnes, quod attentis circumſtantiis iudicio prudentium liquidandum. Et quod ad ſalarium attinet, ex quo id deducendum, quod ob laboris defectum non debetur, facile poteſt donatio aliquo, vt de more eſt, Regi factò, ſine honoris iacturâ componi. Quod partes verò lætias ob multiplicatas impenſas, & damna ex priuatione poſſeſſionis rei adiudicandæ prouenientia, Auditorum conſcientiæ plus grauare: & intricatum nimis negotium erit quid ſingulis reſpondeat veſtigare. Scire tamen debent hac difficultate non eſſe penitus ab onere prædicto liberatos; ſed, vt dixi, docti Confeſſarij iudicio ab eo ſe poterunt, circumſtantiis perpensis, expedire. Quod ſi nimia difficultas rem reddat moraliter impoſſibilem, aut in opera pia conferant, aut Bullis Compositionis vrantur, vel etiam donarium Regi faciant in ordine ad bellorum expenſas quas cum hæreticis & infidelibus gerit: Sic enim pium dici poteſt; cum videamus hac de cauſa Bullam Cruciatæ concedi. Pro obligatione autem prædictâ videri poſſunt Auctores, quos adducit Baſſæus V. Reſtitutio 3. num. 16. In quo & Nauarra non eſſe immorandum ait Lib. 3. Capite 3. num. 476.

Quomodo illa faciendâ.

Excusatio non moralis aperit in eo culpa.

Quid pro extorto ab Auditoribus ſuffragio.

65. Poterit autem in prædicta cauſa illud eſſe leuamini, ſi Proregis peccatum non ſit aperte mortale: ſic enim iuari eorum ſententia poteſt, qui dicunt ſolum ex culpa lata, quæ Theologicè talis eſt, moralis ſcilicet, obligationem reſtituendi conſurgere: quam vt probabilem amplectitur Cardinalis Lugo cum aliis Diſput. 8. de Iuſtitia num. 93. & plures apud Baſſæum V. Reſtitutio 1. quos & ille ſequitur, probabiliorem aſſirmans. Quam & amplectitur P. Amicus Diſp. 20. de Iuſtitia num. 93. Poterit autem hoc frequenter accidere: quia Principes iſti non ita rigidè ad actiones huiusmodi ſe adſtrictos arbitrantur, & ingentia animi latitudine procedunt: vel non aduertunt, aut certè non recordantur ſe plenâ cum aduertentiâ proceſſiſſe: vnde licet grauius reipſa peccauerint, quia tamen non exacta eſt talis peccatis recordatio, non debent ad reſtitutionis duriffimum tormentum condemnari. Et pro caſu extorti ab Auditoribus ſuffragij, addi poteſt, vix in eo obligationem reſtituendi futuram, quia lites eſſe tales ſolent, vt iudices probabiliter poſint pro alterutrâ parte iudicare, etiam probabiliore relicta opinione, iuxta id quod tenent plures apud Dianam Parte 1. Tract. 13. Reſolut. 3. Sicut ergo illi ſic iudicando, ad reſtitutionem non tenentur, ita neque inducens. Vbi & dubitari etiam poteſt an metus talis ſit cadens in conſtantem virum, cum Senatores eâ debeant auctoritate pollere, vt propter Proregis beneplacitum non debeant à recto deuiare. Hoc ergo ſibi Prorex perſuadere poteſt, & ita oſtentionem voluntatis ſuæ nihil iniuſtum à ſuffragantibus extorſiſſe. Quod ſi dubitet, etiam illi probabilis ſententia ſuffragatur, de qua Dianâ ſuprà Reſolut. 28. pro ea Doctores adducens, & in fine affirmans eſſe probabilem.

Diſtributiua proprius conceptus explicatur.

Non obſtat re exercitium commutatiue pariter admiſcerit.

66. Dictum de hoc Titulo 1. Cap. 5. & proprius diſtributiua iuſtitia conceptus explicatur n. 50. vt ſit virtus in Superiore reſidens, eum ad communium bonorum diſtributionem inclinans, iuxta merita ſingulorum, ad quos illa poſſunt pertinere. Vt enim citato loco dicebam, negari nequit quin reſpectu talis diſtributionis aliqua ſit conſtituenda virtus, cum ſit ad actus honeſtos, & ad ordinatam vitæ rationem maximè neceſſarius. Hanc ergo virtutem ex ipſo actu nomine deſumpto diſtributiua vocamus; reddit enim ius diſtribuendo: ergo diſtributiua iuſtitia eſt, ſicut commutatiua dicitur, quæ circa commutationes exercetur. Quod ſi dicatur honeſtum quidem eſſe actum illum, & ad iuſtitiam ſpectare, non tamen eſſe diſtributiua proprium, prout contra commutatiua ab Ariftotele & aliis diuiſa reperitur: id equidem nequit verofimiliter ſuſtineri: tum quia ſic dicens cõuenientia n. nominis iuxta propriam ſignificationem ad alia diſtrahit, de quibus nequit propriè affirmari: diſtributionem enuntiat de eo, in quo diſtributio non eſt: tum etiam quia actus dictus propriæ iuſtitia eſt, & non commutatiua vt patet: neque diſtributiua, vt aſſeritur: neque vindicatiua, vt eſt euidentis: neque legalis; quia quomodocumq; explicetur (eſt enim multiplex eam explicandi modus) non verſatur circa communium bonorum diſtributionem, meritis ſingulorum attentis; ergo altera debet ſpecies iuſtitia conſtitui, quam Philoſophi & Theologi huc vſque penitus ignorarunt. Et id quidem ſine cauſa, cum explicari conuenientiſſimè poſſit iuxta propoſitam rationem.

67. Neque obſtat, ſi quis dicat gubernatorem, cum communia bona diſtribuit, iuſtitiam commutatiua exercere, quia ex pacto cum Republicâ, aut Principe, à quibus ſalarium accipit, tenetur communia bona inter ciues cum proportione ad merita diſpartiri: ſicut tenetur operarius iuxta præſcriptum domini, ſuppoſito pacto, in eius vineâ laborare. Dici enim poteſt vtramque locum habere, ſed reſpectu diuerſorum: ratione enim officij ex commutatiua obligatur ei, cum quo pacto præceſſit; reſpectu verò ciuium ex diſtributiua: vnde ſi eam violet, tenebitur quidem reſtituere ſalarij partem ei, cum quo pacto celebravit; & ſi ſupremus ſit, nullis non autem ciuibus eo emolumento defraudatis, iuxta communem: ſententiam, pro quâ videri poteſt P. Leſſius Lib. 2. Cap. 1. num. vlt. Cardinalis Lugo Diſput. 3. de Iuſtitia num. 51. & alij apud ipſos. Neque enim cum officium aſſumit, majus ciuibus ius acquiritur; ſed ille iuxta virtutum debet operari motiua, ad quarum exercitium obligatur. Et ita ad actus religionis, gratitudinis, fortitudinis, & ſic de aliis, tenetur: & cum eos exercet, ſi ad pactiõnem attendat, iuxta quam obligatio ad illos conſurgit, iuſtitiam commutatiua